

der temmelig hurtigt, jeg troer endog saa i de første Par Aar, overdraget 300 Tdr. Hartkorn. Siden have meget faa saadanne Overdragelser fundet Sted; thi den Tanke har mere og mere rodfæstet sig hos Bønderne, at man kan erholde en Andens Eiendom paa anden Maade, end ved fri Overenskomst.

S. Pedersen: Det er i Anledning af det Undringsforslag, som er stillet under Nr. 1, at jeg skulde tillade mig nogle Bemærkninger. Det kan vistnok ikke nægtes, at Arvefæste er at foretrække fremfor almindeligt Fæste, og det kan vist heller ikke betvivles, at de ærede Forslagsstillere vist have havt den bedste Hensigt med det af dem stillede Undringsforslag. Men jeg troer dog, at, naar man skal følge med Tiden og betragte den os givne Forsatning saaledes, som den bærer Navn af, nemlig som en fri Forsatning, saa maa man holde paa Friheden saavidt muligt, nemlig der, hvor den sigter til det almindelige Bøls Befordring. Jeg vil dermed ikke sige, at Almeenvæltet ikke ogsaa kan befordres paa den anden Maade, men jeg troer dog, at det skeer bedst derved, at Fæstegodset bliver til fuld Eiendom. Om jeg erindrer ret, saa blev der ved første Behandling af denne Sag af den ærede 1ste Landstingsmand for 9de Valgkreds (Dahl) yttret, at der maaskee kunde næres Frygt for, at, naar Fæstegaardene skulde kunne overdrages til Arvefæste, at det da i en fjern Fremtid kunde blive muligt, at saadanne Arvefæstegaarde gik tilbage til almindeligt Fæste; jeg troer, at, dersom der kan næres Frygt i saa Henseende, saa bør en saadan Overgang forebygges, og jeg skal ikke nægte, at jeg, efter den Gang at være kommen til at tænke mere over Sagen, er tilbøjelig til at nære den samme Frygt. Om jeg erindrer ret, blev der, under samme Behandling af Sagen, af den ærede 4de Landstingsmand for 10de Kreds (Holst) udtalt, at efter hans Formening og efter som han var bekendt med disse Forhold, ønskede Bønderne i Jylland i Almindelighed hellere at blive Selveiere end at faae Arvefæste. Deri talte han vist ganske sandt; thi efter den praktiske Erfaring, jeg har, og det Bekendtskab, jeg har til, og den Leilighed, jeg har havt til at tale med flere Fæstebønder, og navnlig med en heel Deel

meget indsigtsfulde og forstandige Mænd, som vist ogsaa have tænkt Meget over denne Sag, saa har jeg bestandigt hørt, at de Alle ønskede hellere, at blive Selveiere end Arvefæstere, naar det kunde skee paa en retfærdig og billig Maade, naar det ikke skulde skee med en overdreven Kjøbesum. Den samme ærede Landstingsmand udtalte ligeledes, at han ansaae Arvefæste for et halvgjort Arbejde, og med et halvgjort Arbejde er det efter min Formening vist vanskeligt at bedømme, hvorledes det kan blive. Det kommer for en stor Deel an paa, om de Mænd, som skulle gjøre dette Stykke Arbejde færdigt, om de ere dygtige i Saget og have god Villie, eller om de ere simple og have en mindre god Villie. Saaledes kan det s. Ex. gaae med de Godseiere, der maatte komme til at regjere over disse Arvefæstere, at der kan være dem, som ere meget rettænkende og som troe at fremme Sagen bedre ved, at der bliver Selveieendom end ved at holde tilbage; men det kan ogsaa tænkes i sin Tid, at der kan komme Nogen af en anden Galber; thi man maa jo beklage, at Menneskene ere i Almindelighed mere tilbøjelige til det Ringere end til det Bedre. Under alle Omstændigheder troer jeg, at Arvefæstebonden er indfranket i sin frie Eiendom, fremfor Selveierbonden. Den første ærede Taler, der udtalte sig idag, yttrede, om jeg mindes ret, i den Anledning, at Arvefæsteren kunde udparcellere lige saa fuldt som Selveieren. Jeg tvivler om, at der for Tiden er den samme Frihed for ham dertil, som der er for Selveieren. Den skulde da gives ham ved en Lov, som maatte udfomme, men som ikke for Tiden eksisterer. Nu kan det ikke skee uden efter Godseierens Bevilling; thi han kan naturligtvis ikke gjøre de uden Godseierens Tilladelse, og naar endelig en Godseier vil være saa god at tillade det, saa skal naturligtvis Ministeriet spørges derom. Selveieren derimod har alene Ministeriet at henholde sig til. Og denne frie Udparcelleringsret, som den fulde Eiendom medfører, den kan blive til stor Nytte og Fordeel i Tilfælde, som oftere kunne finde Sted. S. Ex. naar en Mand har en Eiendom, der ligger en Fjerdingvej eller halvanden eller henved en halv Mill borte, s. Ex. et Stykke Engjord, der giver et ubetydeligt Ud-